

Toelichting bij de HIS Tabel ingrepen

© Nederlands Huisartsen Genootschap, 2009.

Inleiding

Met de komst van de HIS Tabel ingrepen is het mogelijk geworden om operaties en ingrepen in een Huisarts Informatie Systeem gecodeerd te kunnen vastleggen.

Er waren verschillende redenen om een dergelijke tabel te ontwikkelen:

- wens vanuit de HIS gebruikers om bij bijvoorbeeld het vernemen van relevante medische zaken uit het verleden van een patiënt, operaties te kunnen registreren;
- idee vanuit het nieuwe HIS-Referentiemodel om in apart deel van het medische dossier, gestructureerd en eenduidig behandelingen, operaties en profylaxes vast te leggen, waarbij een codeersysteem bij deze werkwijze een goede aanvulling is;
- de behoefte om operaties specifiek te kunnen vastleggen i.p.v. alleen een toegevoegde tekst in een episode van het onderliggende lijden met de ICPC-code van de ziekte;

Naast deze concrete wensen biedt het gecodeerd vastleggen van ingrepen in het HIS ook mogelijkheden voor het overnemen van operaties in verwijsbrieven en vanuit specialistenbrieven, het gebruik in selectiemechanismes (bijv. oproepen voor cervix uitstrijk), het gebruik in protocollaire benaderingen en het kunnen maken van getalsmatige overzichten.

Aanpak

Om het wiel niet opnieuw uit te vinden en om de communicatie met de tweede lijn te faciliteren sluit de nieuwe HIS-tabel aan bij een in Nederland reeds bestaande codering, namelijk de Classificatie van Medisch Specialistische Verrichtingen, v 2.6 uit 2004 (www.cbv.nl).

Deze CMSV-tabel is hiërarchisch gestructureerd en kent in sommige gebieden wel 6 niveaus, omdat de tabel beoogt informatie die voor chirurgen van belang is (bijv. over de gekozen benadering, of het gebruikte materiaal) te coderen. Voor huisartsen is deze detaillering vaak niet relevant. De tabel voor huisartsen is een beperktere, praktische tabel, op het niveau waarop de huisarts de operatie wil vastleggen.

De HIS-tabel bevat twee niveau's (hoofd- en subcodes). De codes voor operaties en ingrepen (die in de CMSV in aparte hoofdstukken staan) zijn in elkaar geschoven.

Begrippen

De begrippen 'verrichting', 'ingreep' en 'operatie' lopen nog wel eens wat door elkaar.

Het begrip 'verrichting' reserveren we voor de financiële aspecten van een handeling, mede omdat er al een tabel verrichtingen in HIS' en aanwezig is, waarin met name de tarieven van de diverse verrichtingen worden vastgelegd.

Een 'ingreep' is een meer of minder invasieve handeling aan het lichaam. Een 'operatie' is een bijzonder soort ingreep, namelijk een ingreep waarbij gesneden wordt. Een voorbeeld van een ingreep is het verwijderen van een corpus alienum uit de neus van een kind. Een voorbeeld van een operatie is een appendectomie.

In de CMSV tabel wordt onderscheid gemaakt tussen ingrepen (daar 'verrichtingen' genoemd) en operaties. U kunt dat in de tabel nog herkennen doordat ingrepen een CMSV code hebben die met een 8 begint, terwijl operaties met een 5 beginnen.

Diagnostische ingrepen zult u *niet* in deze tabel aantreffen. Deze zijn vrijwel steeds al aanwezig in de HIS-tabel Diagnostische bepalingen. Dat maakt het onderscheid soms subtiel: als een artroscopie wordt uitgevoerd, waarbij uitsluitend wordt gekeken, dan valt dit onder diagnostiek en gebruiken we

een code uit de tabel Diagnostische bepalingen. Wordt bij diezelfde ingreep ook een stukje meniscus verwijderd, dan betreft het een operatie (er is een therapeutisch doel) en gebruikt u een code uit de hier voorliggende tabel Ingrepen.

De structuur van de tabel

Id	Omschrijving	Rubr.	Subr.	ICPC	CMSV
1633	ingreep aan nier	44		U	5-55
1657	nefrotomie / nefrostomie	44	01	U	5-550
1357	pyelotomie / pyelostomie	44	02	U	5-551
1183	partiële nefrectomie	44	03	U	5-553
1461	totale nefrectomie	44	04	U	5-554
1762	Niertransplantatie	44	05	U	5-555
1857	Nefropexie	44	06	U	5-556
1064	nierstenen vergruizen	44	07	U	8-114.0
1403	Hemodialyse	44	08	U	8-853

Elke ingreep in de tabel heeft een unieke ID in de eerste kolom. De omschrijving geeft een korte omschrijving van de betreffende ingreep.

De ingrepen zijn ingedeeld in rubrieken. Ingreep aan nier is de rubriekstitel. Daaronder vallen de 8 ingrepen die eronder genoemd worden en die elk in een subrubriek van rubriek 44 staan.

Alle ingrepen zijn voorzien van een bijbehorende ICPC-tractuscode. De ICPC-tractuscode kan als extra zoekingang worden gebruikt.

De relatie naar CMSV is vastgelegd in een apart veld. Uitsluitend bij rubriekstitels (dus niet bij subrubrieken) kan het voorkomen dat één NHG ingreep gekoppeld is aan meer dan één CMSV codes. In de praktijk komt dit bij enkele rubrieken voor, omdat het voor de huisartsgeneeskundige relevantie dan logischer is om de bepalingen in één rubriek op te nemen, terwijl CMSV er meerdere rubrieken voor heeft gereserveerd.

Daarnaast bevat de tabel nog drie standaard velden voor versie beheer.

De thesaurus

De thesaurus bevat een woordenlijst waarop gezocht kan worden voor het terugvinden van de operaties. Elk thesauruswoord is gekoppeld aan een rubriek in de hoofdtabel.

De thesaurus kan in de toekomst gemakkelijk worden uitgebreid. Momenteel is de thesaurus gevuld met woorden die orgaansystemen of lichaamsdelen aanduiden, alsmede enkele termen rond specifieke operaties of aandoeningen. In vele gevallen is een operatie het gemakkelijkst te vinden door te zoeken op het orgaan of lichaamsdeel waaraan geopereerd wordt.

De velden van de HIS-Tabel Ingrepen en de thesaurus zijn nader beschreven in de ‘Technische documentatie uitleverbesteden HIS tabel ingrepen’.

Toepassing

De tabel is bedoeld om ingrepen gecodeerd te kunnen vastleggen en terug te kunnen vinden in het dossier van de patiënt. Daarvoor zal bij het vastleggen de juiste code opgezocht moeten worden en de ingreep met relevante eigenschappen vastgelegd kunnen worden.

Invoeren ingreep

Het idee is dat ingrepen worden vastgelegd in een apart onderdeel van het medisch dossier van de patiënt in het HIS. Er zijn ingrepen, die bij een actieve episode horen en er zijn ingrepen uit het verleden, die niet bij een specifieke episode horen (bijvoorbeeld tonsillectomie als kind).

Ook de invoer kan op twee wijzen: een ingreep kan worden ingevoerd vanuit een episode of vanuit een apart onderdeel in het HIS, waarbij de ingreep al dan niet alsnog gekoppeld kan worden aan een episode, indien van toepassing.

Wanneer een ingreep wordt vastgelegd binnen een episode, dan is de diagnose vastgelegd in de ICPC van de episode. Om die reden is er ook *niet* voor gekozen om een aantal veel voorkomende kleine ingrepen aan de huid specifiek op te nemen. Hoezeer ‘verwijderen wrat’, ‘verwijderen fibroom’, etc. ook ingeburgerd zijn, in feite is ‘verruca’, ‘fibroom’ de diagnose. De ingreep is 1694: Lokale excisie / destructie van aandoening van huid / subcutis. Ook hier zal de huisarts dus in ICPC van de episode de aandoening registreren en met een gecodeerde ingreep de verwijdering ervan.

Opzoeken operatie uit tabel

Wanneer een gebruiker een code van een ingreep opzoekt dan zal hij zijn keuze altijd binnen de context doen: als de gebruiker een ingreep aan de nier wilt vastleggen, dan zal hij de gehele keuzelijst van subrubrieken van die rubriek moeten zien, om de juiste keuze te kunnen maken. Ook wanneer er op trefwoord gezocht wordt is het de bedoeling dat de gebruiker niet alleen de ingrepen te zien krijgt waar dat woord in voorkomt, maar ook de andere ingrepen uit dezelfde rubriek. Om die reden verwijst de thesaurus altijd naar een rubriek, nooit naar een subrubriek.

Net als bij ICPC is de bedoeling dat men zo specifiek mogelijk codeert. In principe kiest men een subrubriek. Alleen als de beoogde ingreep daar niet bij staat (of als het een rubriek is zonder subrubrieken), dan is het toegestaan om op het rubrieksniveau te coderen.

Eigenschappen ingreep

Bij het vastleggen van de ingreep zijn de volgende eigenschappen relevant:

- ingreepcode
- omschrijving
- rubriek en subrubriek
- datum van vastleggen
- opmerking: bij diverse ingrepen is het bijvoorbeeld nodig om Links of Rechts toe te voegen en bijvoorbeeld bij de ingrepen die betrekking hebben op het zetten/fixeren/opereren van botbreuken kan men het betrokken lichaamsdeel vermelden
- datum van de uitvoering van de ingreep
- door wie en/of waar deze is uitgevoerd (vrije tekst)
- bij welke episode de ingreep hoort
- of de ingreep een attentiewaarde heeft

Overzicht

Het HIS moet een overzicht kunnen tonen van alle ingrepen ongeacht of deze aan een bepaalde episode hangen of niet. Het overzicht kan gesorteerd worden op datum, tractus of omschrijving. Bij een overzicht van episode-gerelateerde gegevens, zoals in een journaal, worden naast de andere gegevens (SOEP-regels, uitslagen, voorschriften of brieven) ook de ingrepen getoond, die bij de episode horen.

Het is aan de gebruiker om te bepalen of de rubriek- en subrubriekcodes getoond worden bij de ingrepen. Verschillende mensen hebben verschillende meningen of ze dit plezierig vinden of niet. Het lijkt het beste dit instelbaar te maken in het interface, of deze nummers wel of niet getoond worden (als aanvulling op de omschrijving). Wel moet altijd duidelijk zijn in het interface wat een rubriek is en wat een subrubriek (onderliggers).

Communicatie

In de huidige berichten en communicatiestructuren is nog geen rekening gehouden met de communicatie over gecodeerde ingrepen. De bedoeling is dat in de communicatie de unieke ID gebruikt wordt (en niet de rubriek en subrubriek nummers). Het NHG zal wensen met betrekking tot berichten afstemmen met partijen als NICTIZ en OZIS.

Doorlopen procedure

Het monnikenwerk om de duizenden codes van CMSV langs te lopen en terug te brengen tot een handzaam aantal is gedaan door Paul Voskuyl, huisarts, free-lance NHG-medewerker bij de sectie automatisering. Zo is een conceptversie van de tabel ontwikkeld binnen het NHG.

Deze conceptversie is vervolgens in een veldronde beoordeeld door een twintigtal huisartsen (individueel geïnteresseerden en vanuit HIS gebruikersverenigingen).

In deze veldronde is veel waardering geuit voor deze nieuwe tabel. Ook werden nog diverse suggesties gedaan voor uitbreidingen van de tabel, die in belangrijke mate overgenomen zijn in de eerste officiële versie.

De HIS tabel ingrepen is juni 2009 vrijgegeven voor publicatie.

De tabel maakt onderdeel uit van de diverse tabellen rond het HIS Referentiemodel. Het gebruik van de tabel binnen automatiseringssystemen vraagt een gebruikersovereenkomst met het NHG. (Voor Huisarts Informatie Systemen valt deze tabel onder de reeds bestaande algemene overeenkomst voor HIS-tabellen).

Contactpersonen

Indien u vragen of opmerkingen heeft betreffende deze tabel kunt u deze richten aan:

Dr. Erica Bastiaanssen, e.bastiaanssen@nhg.org of

Henk Westerhof, arts, h.westerhof@nhg.org

beiden wetenschappelijk medewerker bij de sectie automatisering van het NHG.